

Ks. Kazimierz MATWIEJUK*

SŁUGA BOŻY BISKUP IGNACY ŚWIRSKI (1885-1968)

Treść: Wstęp; 1. Życiorys; 2. Działalność ks. dra Ignacego Świrskiego; 3. Działalność biskupa Ignacego Świrskiego; 3.1. *Jak to się jest biskupem?*; 3.2. *Główne kierunki posługi biskupiej*; 4. Osobowość biskupa Ignacego Świrskiego; Zakończenie; Streszczenie; Summary: Venerable Bishop Ignacy Świrski (1885-1968); Bibliografia.

Słowa klucze: biskup, diecezja, filozof, pasterz, profesor, świętość, teolog.

Key words: bishop, diocese, philosopher, shepherd, professor, sanctity, theologian

Wstęp

Biskup siedlecki, Kazimierz Gurda, pismem z dnia 13 września 2017 roku, zwrócił się do Konferencji Episkopatu Polski o opinię w sprawie stosowności rozpoczęcia procesu beatyfikacyjnego i kanonizacyjnego biskupa Ignacego Świrskiego. Biskupi zgromadzeni 14 października 2017 roku na 337 zebraniu plenarnym Konferencji Episkopatu Polski w Lublinie uznali słuszność rozpoczęcia tego procesu i wyrazili zgodę na wystąpienie do Stolicy Apostolskiej z prośbą o rozpoczęcie procesu beatyfikacyjnego biskupa Ignacego Świrskiego. Dnia 18 grudnia 2017 roku watykańska Kongregacja ds. Kanonizacyjnych wydała *Nihil obstat*, tj. informację, że nic nie stoi na przeszkodzie, aby rozpocząć prace, na szczeblu diecezjalnym, w ramach dochodzenia beatyfikacyjnego dotyczącego biskupa Ignacego Świrskiego. Decyzja Kongregacji stanowiła ostatni etap na drodze do formalnego otwarcia procesu, na podstawie którego biskup diecezjalny może podjąć dalsze decyzje w oparciu o zgromadzoną dokumentację i opinie.

W kościele katedralnym w Siedlcach, dnia 24 marca 2018 roku, odbyła się, pod przewodnictwem biskupa siedleckiego, pierwsza publiczna sesja inauguracyjna prace w ramach

* Autor jest księdzem diecezji siedleckiej, liturgistą – dr hab. em prof. UKSW.

¹ *Kalendarium procesu*, <https://diecezja.siedlce.pl/biskup-swirski/proces-beatyfikacyjny/> (dostęp: 04.12.2019)

procesu beatyfikacyjnego o stwierdzenie heroicznego cnót biskupa Ignacego Świrskiego. Podczas tej sesji został zaprzysiężony Trybunał Beatyfikacyjny. W jego skład weszli: ks. prał. dr Mieczysław Głowacki – delegat biskupa, ks. dr Jarosław Ruciński – promotor sprawiedliwości, ks. mgr lic. Andrzej Karwowski – notariusz i ks. mgr lic. Maciej Majek – notariusz pomocniczy. Przysięgę na księgę Ewangelii złożył także postulator procesu ks. dr Mariusz Świder¹. Odtąd kandydatowi na ołtarze przysługuje tytuł Sługi Bożego.

1. Życiorys

Ignacy Świrski urodził się 20 września 1885 roku w Ellernie (Ellern) koło Dyneburga, na terytorium ówczesnego Cesarstwa Rosyjskiego². Te tereny, Inflanty Polskie, do 1772 roku stanowiły integralną część Rzeczypospolitej. Obecnie należą do Łotwy. Ignacy Świrski urodził się w rodzinie ziemiańskiej o szlacheckich tradycjach. Rodzina herbu Lis posiadała siedem folwarków, którymi zarządzał ojciec Michał. Ignacy otrzymał dobrą wstępną edukację w domu rodzinnym. Następnie uczęszczał do gimnazjum w Dyneburgu oraz Petersburgu, gdzie zdał egzamin dojrzałości. Tam w 1905 roku wstąpił do Wyższego Seminarium Duchownego archidiecezji mohylowskiej. Po dwóch latach formacji seminaryjnej został wysłany na dalsze studia do Rzymu. Studiował na Uniwersytecie Gregoriańskim. Jego mistrzami byli profesorowie, księża: Ludwik Billoti i Alojzy Bucceroni. Mieszkał w Collegium Germanicum, gdzie otrzymał dobrą formację duchową oraz doskonałą znajomość języka niemieckiego. Znał także j. francuski, włoski i rosyjski.

Studia rzymskie uwieńczył w 1910 roku doktoratem z filozofii a cztery lata później uzyskał stopień doktora teologii. W Rzymie 28 października 1913 roku przyjął święcenia prezbiteratu. Otrzymał je przez posługę kard. Bazylego Pompili, wikariusza generalnego papieża dla diecezji rzymskiej.

Ks. dr Ignacy Świrski powrócił do swojej diecezji w 1914 roku. Został mianowany ojcem duchownym alumnów i wykładowcą teologii moralnej w seminarium mohylowskim. W 1917 roku ks. rektor Idzi Radziszewski zaangażował go do pracy w Akademii Duchownej w Petersburgu. Powierzył mu wykłady z dogmatyki spekulatywnej. Ks. Świrski był jednocześnie wykładowcą etyki na Wyższych Kursach Żeńskich im. Bestużewa. Rok później, po rewolucji bolszewickiej, Akademia została zamknięta. W 1918 roku ks. Świrski był dyrektorem polskiego gimnazjum w Dyneburgu. Ale już wiosną 1919 roku został kapłanem polowego szpitala a następnie proboszczem mińskiego garnizonu i proboszczem 9. dywizji piechoty oraz dziekanem 4. dywizji Wojska Polskiego. Po zwycięstwie Polski w

² Zob. E. Barbasiewicz, *Życiorys śp. biskupa Ignacego Świrskiego, Ordynariusza Podlaskiego*, „Wiadomości Diecezjalne Podlaskie” (=WDP) 11 (1968), s. 239-241.

wojnie z rosyjskimi bolszewikami został w 1921 roku zatrudniony na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie na etacie profesorskim jako wykładowca teologii moralnej³.

W 1939 roku Uniwersytet Wileński został zamknięty. Ks. Świrski pracował w wileńskim seminarium duchownym. W 1945 roku Wilno zostało oddane Litwie. Gmach seminarijny przejęły władze komunistyczne. Profesorowie Wydziału Teologicznego, którego częścią było seminarium duchowne, przenieśli się do Białegostoku. Tu w maju tegoż roku zaczęło funkcjonować seminarium duchowne. Jego rektorem został mianowany ks. Świrski. Rok później, bo 14 kwietnia 1946 roku, papież Pius XII mianował go biskupem siedleckim czyli podlaskim. Konsekracja biskupia odbyła się konkatedrze białostockiej 30 czerwca 1946 roku. Ingres do katedry siedleckiej nastąpił 4 lipca tegoż roku. Bp Świrski pasterzował w Siedlcach 22 lata. Tam też zmarł 25 marca 1968 roku. Jego doczesne szczątki spoczywają w krypcie katedry siedleckiej⁴.

2. Działalność ks. dra Ignacego Świrskiego

Ks. dr Ignacy Świrski po powrocie w 1914 roku nad Nową wszedł w środowisko akademickie. Najpierw był ojcem duchownym alumnów i wykładowcą teologii moralnej w Wyższym Seminarium Duchownym diecezji mohylewskiej, a trzy lata później został zatrudniony przez ks. rektora Idziego Radziszewskiego (+1922) w Rzymskokatolickiej Akademii Duchownej w Petersburgu, działającej tu od 1842 roku. Miał wykłady z dogmatyki spekulatywnej. Pracował tylko rok, ponieważ w 1918 roku Akademia przestała istnieć⁵.

Ks. Świrski wrócił do pracy naukowej w 1921 roku. Został mianowany profesorem teologii moralnej na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie. Ta czcigodna uczelnia, erygowana 1 kwietnia 1579 roku przez Stefana Batorego króla Polski i Wielkiego Księcia Litewskiego, została utworzona z wileńskiego kolegium jezuickiego istniejącego od 1570 roku. Jej pierwszym rektorem był jezuita Stanisław Warszawicki. W Akademii były trzy Wydziały: Nauk Wyzwolonych, Teologiczny i Filozoficzny. W 1773 roku, po kasacie zakonu jezuitów, Akademia Wileńska została przejęta przez Komisję Edukacji Narodowej, a w 1781 roku otrzymała nową nazwę - Szkoła Główna Wielkiego Księstwa Litewskiego. Po trzecim rozbiórze Polski w 1795 roku, uczelnia działała pod nazwą Szkoły Głównej Wileńskiej, a od 4 kwietnia 1803 roku funkcjonowała jako Uniwersytet Wileński z Wydziałami: Matematyczno-Fizycznym, Lekarskim, Nauk Moralnych i Politycznych oraz Literatury i Sztuki. W 1832 roku car Mikołaj I zamknął Uniwersytet, tworząc Akademię Duchowną i Akademię

³ L. Piechnik, *Geneza Akademii Wileńskiej*, „Nasza Przeszłość” 40 (1973), s. 5-173.

⁴ J. Zawadzki, *Biskup Ignacy Świrski (1885-1968)*, „Collectanea Theologica” 38 (1968), f. 4, s. 155-157; E. Barbasiewicz, *Śmierć i pogrzeb śp. J. E. Biskupa Podlaskiego dr. Ignacego Świrskiego*, WDP 11 (1968), s. 234-238.

⁵ I. Wodzianowska, *Rzymskokatolicka Akademia Duchowna w Petersburgu*, Lublin 2007, TN KUL.

Medyko-Chirurgiczną. W 1840 roku Akademię Duchowną przeniesiono do Petersburga.

Dekret o utworzeniu Uniwersytetu Stefana Batorego podpisał w Wilnie 28 sierpnia 1919 roku Józef Piłsudski. Pierwszym rektorem uniwersytetu był Michał Siedlecki. Uniwersytet miał Wydział Teologiczny. W 1920 roku jego działalność została przerwana inwazją bolszewicką. Zwycięstwo wojska polskiego nad bolszewikami stworzyło warunki do wznowienia w 1922 roku działalności Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie⁶.

Do Wydziału Teologicznego było od 1925 roku włączone wileńskie seminarium duchowne. Stało się to dzięki staraniom ówczesnego ordynariusza wileńskiego biskupa dra Jerzego Matulewicza. Ks. Ignacy Świrski, doktor filozofii i teologii, profesor nadzwyczajny teologii moralnej, spotkał na Wydziale wybitnych profesorów, którzy tworzyli dobry klimat dla duchowego rozwoju alumnów i księży studentów oraz owocnej pracy naukowej wszystkich studentów. Byli to księża, m.in.: Bronisław Żongołłowicz (+1944), magister teologii, doktor prawa i prof. zwyczajny prawa kanonicznego, Czesław Falkowski (+1969), dr teologii, prof. nadzwyczajny historii i rektor uczelni wileńskiej w latach 1928-1930, Bolesław Wilanowski (+1952), prof. zwyczajny obojga praw, patrolog i orientalista, Aleksander Wóycicki (+1954), doktor nauk politycznych i prof. zwyczajny chrześcijańskich nauk społecznych, także Paweł Nowicki (+1980), profesor nadzwyczajny nauk biblijnych i orientalista, oraz Leon Puciata (+1943), filozof i teolog, prof. nadzwyczajny teologii dogmatycznej⁷.

Ks. Świrski miał wykłady z teologii moralnej. W latach 1928-1939 wykładał także przedmioty filozoficzne, ponieważ brakowało wykładowców. Niektóre katedry wakowały. On jako profesor wyższej uczelni doskonale rozumiał znaczenie studiów filozoficzno-teologicznych dla alumnów i księży. Miały one przygotować alumnów do posługi kapłańskiej a księży studentów do pracy naukowej. Oni bowiem mieli stanowić kadrę formatorów i nauczycieli w seminariach duchownych. Otrzymywali więc solidną wiedzę teologiczną z akcentami pastoralnymi. Otrzymywali także umiejętności metodologiczne, konieczne do owocnego studiowania a zwłaszcza do pisania prac magisterskich i doktorskich. Ks. prof. Świrski na seminariach naukowych, zwłaszcza doktoranckich, tłumaczył: *jeżeli ksiądz chce pracować naukowo, proszę brać temat filozoficzny, proponowany przeze mnie, a jeżeli ksiądz chce pracować duszpastersko i tylko rozszerzyć swój horyzont, to proszę brać temat teologiczny*⁸.

⁶ Zob. L. Janowski, *Wszechnica Wileńska 1578-1842*, Wilno 1921; M. Gawrońska-Garstka, *Rys historii Uniwersytetu Wileńskiego*, „Przegląd Naukowo-Metodyczny. Edukacja dla Bezpieczeństwa” nr 3 (2009), s. 71-78.

⁷ Skład Uniwersytetu w latach 1923-27, Druk Józefa Zawadzkiego w Wilnie, s. 3.

⁸ Za: J. Zawadzki, dz. cyt., s. 156.

Ks. prof. Świrski publikował swoje przemyślenia w czasopismach naukowych⁹. W Pińsku w 1934 roku ukazał się jego artykuł pt. *Problem małżeństwa*. Pisał też recenzje. Nie stronił od polemik naukowych. Jego ważny artykuł pt. *O palingenezie słów kilka*, opublikowany w miejscowym kwartalniku teologicznym, zawierał krytyczną, ale w narracji życzliwą, ocenę świeżo wydanej pracy Witolda Lutosławskiego (1863–1954), prof. Uniwersytetu Wileńskiego, pt. *Nieśmiertelność duszy, zarys metafizyki polskiej*. Ks. Świrski, jak zaznaczył, nie zamierzał pisać recenzji ani wyczerpującej krytyki wspomnianej książki, lecz jedynie zwrócić uwagę na sprzeczności, jakie zachodzą między wiarą w palingenezie a nauką Kościoła. Swoją opinię dotyczącą reinkarnacji uzasadnił profesjonalnie trafnymi tekstami z Pisma Świętego, także z pism Ojców Kościoła oraz dokumentów soborowych i synodalnych, które traktowały o tym problemie wprost lub pośrednio¹⁰. Stwierdził, że chociaż teoria reinkarnacji nie jest przez Kościół formalnie potępiona, to jednak *potencjalnie zawiera w sobie wyraźnie i formalnie potępione przez Kościół błędy*¹¹.

Prof. Lutosławski odpowiedział na artykuł ks. Świrskiego. Tłumaczył, że niezrozumienie jego teorii przez ks. Świrskiego polega na różnym pojmowaniu terminu *palingeneza*. Stwierdził: *Dla mnie palingenezą jest wszelki powrót do życia ziemskiego, czy to przez zmartwychwstanie czy przez ponowne urodzenie się. (...) Co do ustępów z Nowego Testamentu przeze mnie przytoczonych jako zawierających możliwe aluzje do palingenezy, to chętnie przyznam, że one bynajmniej nie stanowią argumentów, dowodzących palingenezy*¹².

Książd Świrski przyjął odpowiedź prof. Lutosławskiego jako próbę odwołania między wierszami swoich wcześniejszych poglądów. *Profesor Lutosławski wykazał dużo dobrej woli, aby uniknąć sprzeczności z wyraźnie określonymi dogmatami*¹³.

Ks. Świrski interesował się problematyką ekumenizmu. Studiował teologię i literaturę prawosławną. Swą wiedzę dzielił się na konferencjach misyjnych w sprawie unii kościelnej, które odbywały się w Pińsku. Były zainicjowane przez biskupa pińskiego, Zygmunta Łozińskiego (+1932). Na pierwszej konferencji mówił o sakramencie pokuty w rosyjskim Kościele prawosławnym¹⁴. W roku następnym prezentował naukę Kościoła prawosław-

⁹ Zob. I. Świrski, *Eugenika a moralność*, „Ateneum Kapłańskie” 32 (1933), s. 433-450; tenże: *Zagadnienie sterylizacji*, Włocławek 1934; tenże: *Procuratio abortus z punktu lekarskiego*, „Ateneum Kapłańskie” 36 (1935), s. 225-237; s. 355-372.

¹⁰ Zob. A. Ziółkowski, *Kwartalnik Teologiczny Wileński 1923-1926. Studium historyczno-teologiczne*, „Studia Teologiczne Białystok-Drohiczyn-Łomża” 4 (1986), s. 147-148.

¹¹ I. Świrski, *O palingenezie słów kilka*, „Kwartalnik Teologiczny Wileński” 3 (1925), z. 1, s. 121-142.

¹² W. Lutosławski, *W sprawie palingenezy*, „Kwartalnik Teologiczny Wileński”, dz. cyt., s. 191-192.

¹³ I. Świrski, *W sprawie palingenezy*, „Kwartalnik Teologiczny Wileński”, dz. cyt., s. 194.

¹⁴ I. Świrski, *Sakrament pokuty w rosyjskim Kościele prawosławnym*, w: *Pamiętnik III Konferencji Kapłańskiej w sprawie Unii Kościelnej w Pińsku (30-31.08-01.09.1932)*, Pińsk 1933, s. 43-57.

nego o obowiązkach penitenta¹⁵. Poglądy teologów prawosławnych na ascezę omawiał w 1935 roku¹⁶.

Ks. prof. Świrski pełnił funkcję dziekana Wydziału Teologicznego na Uniwersytecie Stefana Batorego w latach 1924-1927¹⁷ także w latach 1937-1939¹⁸. Uniwersytet w grudniu 1939 roku został zamknięty przez władze litewskie. Wydział Teologiczny działał jednak nadal potajemnie w ramach Wyższego Seminarium Duchownego, gdzie alumni kontynuowali swoje prace magisterskie. Tę działalność brutalnie przerwało aresztowanie przez gestapo profesorów i kleryków, którzy dnia 3 marca 1942 roku byli obecni w gmachu seminaryjnym. W więzieniu znalazło się 29 księży i 81 kleryków. Aresztowania przez Niemców uniknął nieobecny w domu ks. Świrski. Od tego czasu ukrywał się on w majątku Zacharyszki pod Jaszunami, gdzie zajmował się uprawą tytoniu.

Po wyzwoleniu Litwy spod okupacji niemieckiej, wileńskie seminarium duchowne od 1 października 1944 roku wszczęło swoją działalność, ale już na początku 1945 roku władze sowiecko - litewskie podjęły decyzję o jego zamknięciu. W tej sytuacji metropolita wileński abp Romuald Jałbrzykowski 20 lutego tegoż roku postanowił przenieść seminarium do Białegostoku. To miasto należało do archidiecezji wileńskiej, ale pozostawało po stronie polskiej. Rektorem seminarium został mianowany ks. Świrski. Ten urząd pełnił krótko, bo od maja 1945 roku do 12 kwietnia roku następnego¹⁹. Wtedy papież Pius XII mianował go biskupem diecezjalnym w Siedlcach.

3. Działalność biskupa Ignacego Świrskiego

3.1. Jak to się jest biskupem?

Biskup Świrski rozpoczął posługę pasterską na Podlasiu mając 61 lat²⁰. Świadomy swego wieku chciał służyć nie tyle swoją aktywnością zewnętrzną, ile bogactwem swego wnętrza. Pisał: *Mój wiek już nie jest młody i moje siły już wyczerpane nie pozwalają mi żywić wielkich nadziei, szczególnie w czasach obecnych, na osiągnięcie wielkich rezultatów, ale prosiłem Boga, aby pozwolił mi, jeśli inaczej nie potrafię, to chociaż cierpieniem moim przyczynić się do Jego chwały i zbawienia dusz. Wyznał, że gdy jadąc do Was, przekroczyłem granicę Ziemi*

¹⁵ Tenże, *Nauka prawosławnego Kościoła o obowiązkach penitentów*, w: *Pamiętnik IV Konferencji Kapłańskiej w sprawie Unii Kościelnej w Pińsku*, Pińsk 1934, s. 31-43.

¹⁶ Tenże, *Poglądy teologów rosyjskich na ascezę*, w: *Pamiętnik V Konferencji Kapłańskiej w sprawie Unii Kościelnej w Pińsku*, Pińsk 1935, s. 92-110.

¹⁷ Skład Uniwersytetu w latach 1923-1927, dz. cyt., s. 3.

¹⁸ Zob. A. Skreczko, *Działalność naukowo-dydaktyczna Ks. Ignacego Świrskiego w latach 1921-1946*, „Studia Teologiczne. Białystok-Drohiczyn-Łomża” 13 (1995) s. 199-238.

¹⁹ Tenże, *Ks. Ignacy Świrski – wychowawca i profesor (okres wileński i białostocki)*, w: *Biskup Ignacy Świrski 1885-1968 osoba i dzieło*, red. B. Błoński, Siedlce 2008, s. 25-49.

²⁰ Zob. D. Lipiec, A. Sławatyniec, *Biskup Ignacy Świrski jako pasterz Diecezji Siedleckiej*, w: *Biskup Ignacy Świrski 1885-1968 osoba i dzieło*, dz. cyt., s. 93-113.

Podlaskiej, odczułem w duszy takie wrażenie, jakbym usłyszał głos, który hen kiedyś zawołał do Mojżesza z krzaka gorejącego: «Zzuj obuwie z nóg twoich, miejsce bowiem, na którym stoisz, ziemia święta jest». Pod wpływem jakiegoś wewnętrznego nakazu zatrzymałem się i, uklękłszy na tej ziemi świętej, ucałowałem ją, ślubując nie szczędzić dla niej pracy, ani cierpień, a jeżeli Bóg zażąda, ani też krwi własnej²¹. Uroczysty ingres do katedry siedleckiej odbył 4 lipca 1946 roku²².

Ks. Świrski był zaskoczony nominacją biskupią. O jego reakcji wspomniał Stefan kard. Wyszyński w kazaniu na pogrzebie pasterza Kościoła siedleckiego. *Nie zapomnę - mówił - gdy wkrótce po swej nominacji na stolicę siedlecką przyjechał do mnie do Lublina, gdzie zaledwie rozpoczynałem pracę jako młody biskup. Przez kilka dni przebywał w moim domu i chciał ode mnie jednej odpowiedzi. Swoim wschodnim akcentem dopytywał: jak to się jest biskupem? Odpowiedziałem: a żeby to ja wiedział? Tylko Duch Boży wie i tylko On przez swoje wewnętrzne natchnienia wskazuje, co ma czynić Kościół. Ale człowiek? Każdy człowiek jest przedziwnie onieśmielony wobec powołania, które każe mu nauczać we wszelkiej cierpliwości i nauce, ale też karcić, upominać i zaklinać. Człowiek pamięta, że jest «z ludu wzięty i dla ludzi postanowiony w tym, co do Boga należy», że sam często nie dopisuje w wielu sprawach. Przesiedzieliśmy tak trzy dni w domu biskupim w Lublinie, patrzyliśmy na siebie i obydwaj właściwie nie wiedzieliśmy, jak to się jest biskupem²³.*

W posługiwaniu pasterskim biskupa Ignacego wspierał bp sufragan dr Marian Jankowski, wieloletni profesor i rektor seminarium duchownego. Biskup Jankowski został konsekrowany w katedrze siedleckiej przez kard. Augusta Hlonda 18 kwietnia 1948 roku. Zmarł podczas wizytacji pasterskiej w Hrudzie 6 czerwca 1962 roku. Jest pochowany na siedleckim cmentarzu przy ulicy Cmentarnej. Już 21 listopada 1962 roku Ojciec Święty Jan XXIII mianował biskupem pomocniczym w Siedlcach ks. mgr. Wacława Skomoruchę (+2001), zasłużonego ojca duchownego alumnów, wykładowcę teologii dogmatycznej oraz wicerektora seminarium. Sakrę biskupią przyjął 21 kwietnia następnego roku w kościele katedralnym w Siedlcach. Konsekratorem głównym był kard. Stefan Wyszyński, Prymas Polski, a współkonsekratorami: ks. bp Michał Klepacz, ordynariusz łódzki, i ks. bp Piotr Kałwa, ordynariusz lubelski²⁴.

²¹ I. Świrski, *List z okazji ingresu*, WDP 4-9 (1946), s. 50.

²² J. Ryster, K. Miszczak, *Ingres J. E. Arcypasterza Podlaskiego*, WDP 4-9 (1946), s. 29-37.

²³ S. Wyszyński, *Biskup – jako zbiornik ożywczej wody. Przemówienie żałobne w czasie pogrzebu śp. Biskupa Ignacego Świrskiego (28.03.1968)*, *Chrześcijanie*, t. 17, red. B. Bejze, Warszawa 1986, s. 40-44.

²⁴ I. Świrski, *List pasterski z okazji nominacji nowego Biskupa Sufragana (12.04.1963)*, WDP 4 (1963), s. 4-6; zob. R. Krawczyk, *Biskup Wacław Skomorucha (1915-2001)*, „Szkice Podlaskie”, 10 (2002), s. 254-260.

3.2. Główne kierunki posługi biskupiej

Biskup Świrski rozpoczynając posługę w diecezji siedleckiej czyli podlaskiej wyznał, że czyni to posłuszny wezwaniu Ojca Świętego Piusa XII. Pragnie z woli Boga i w Jego imieniu sprawować rządy nad duszami diecezjan. Chce być sługą wszystkich i sługą najniższym, bo rządzić w pojęciu chrześcijańskim oznacza wziąć na siebie odpowiedzialność przed Bogiem i historią za największe wartości, za nieśmiertelne dusze ludzkie²⁵. Nowy arcybiskup rozpoczął pasterzowanie na Podlasiu w bardzo trudnym czasie. Sytuacja materialna i moralna diecezjan była zła a misja Kościoła była utrudniana przez władze państwowe. Zakończona niedawno wojna dokonała straszliwych zniszczeń materialnych oraz zatrważająco obniżyła poziom moralny społeczeństwa. Pasterz diecezji wiedział doskonale, że odbudowa materialna i moralna diecezji będzie możliwa tylko wtedy, gdy duchowieństwo zostanie odnowione duchowo.

Biskup Ignacy Świrski już dwa tygodnie po swoim ingresie zaprosił wszystkich księży na rekolekcje. Sam im przewodniczył w dwóch turnusach sierpniowych. Podjął starania o odbudowę katedry, która ucierpiała w czasie wojny. Pomagał także w odbudowie zniszczonych kościołów i innych obiektów kościelnych w diecezji. Zwrócił jednocześnie uwagę księżom, że bez jego pozwolenia *nie wolno rozpoczynać żadnej budowy, przemiany lub odnowienia kościoła czy kaplicy, ani też większych zmian w plebanii i innych budynkach kościelnych*²⁶.

Pasterz siedlecki tłumaczył księżom, że praca nad ratowaniem człowieka powinna być planowa, systematyczna i ufna w Bożą pomoc²⁷. Było to konieczne, ponieważ ludzie byli ustawicznie nękani natrętną ateistyczną propagandą systemu komunistycznego. Biskup Ignacy dla przeciwdziałania degradacji moralnej swoich diecezjan zarządził przeprowadzenie misji we wszystkich parafiach diecezji. Głosili je zaproszeni zakonnicy i księża diecezjalni, działający w zespołach misjonarzy ludowych. Erygował nowe parafie i filie duszpasterskie, by wierni mieli bliżej do kościoła, zatem do życia sakramentalnego.

Pasterz siedlecki ofiarnie odbywał wizytacje biskupie. Stanowiły one okazję nie tylko do poznania diecezji i realiów poszczególnych wspólnot parafialnych, ale także sposobność do spotkania się z duszpasterzami, ponieważ biskup nie wracał do swego domu, ale nocował na plebaniach. Wizytacje biskupie były zawsze połączone z udzielaniem sakramentu bierzmowania. A ten sakrament przyjmowało wiele osób w bardzo różnym wieku, bo w czasie wojny było to niemożliwe.

²⁵ I. Świrski, *List z okazji ingresu*, dz. cyt., s. 43.

²⁶ *Budowa i odnawianie kościołów*, WDP 10-12 (1946), s. 73-74.

²⁷ M. Czuchraniuk, *Egzystencjalny wymiar wiary w pasterskim nauczaniu biskupa Ignacego Świrskiego*, Siedlce 1996, mps.

Biskup Świrski zachęcał duszpasterzy i wiernych świeckich do włączania się w akcję trzeźwościową przez praktykowanie abstynencji, o co apelowali Biskupi Polscy listem z 5 stycznia 1947 roku. Sam z wielkim zaangażowaniem ją wspierał, miał bowiem świadomość, że wielu jego diecezjan wyszło z okropności wojennych zniewolonych pijaństwem a niektórzy popadli w chorobę alkoholizmu. Propagował wesela bez wódki. Tłumaczył, że trzeba *brzydki zwyczaj pijanych wesel zastąpić nowym, godnym katolików, Polaków*. Nowożeńcom deklarującym takie wesele przysyłał specjalne błogosławieństwo pasterskie²⁸.

Pasterz siedlecki był jałmużnikiem. Wspomagał potrzebujących materialnie, a najbiedniejszym z miasta biskupiego i najbliższych okolic założył kuchnię w Siedlcach. Utrzymywał ją z własnych oszczędności oraz z ofiar księży i ludzi świeckich. Niejednokrotnie jego dobroć była wykorzystywana przez sprytnych oszustów. Na uwagę, żeby był ostrożny w przekazywaniu osobom nieznanym pieniędzy odpowiadał, że on wspomaga proszącego o pomoc, a jeśli ten jest nieuczciwy, to odpowiedzialność bierze na swoje sumienie²⁹.

Przedmiotem szczególnej troski Pasterza siedleckiego było Wyższe Seminarium Duchowne. Materialną podstawą jego egzystencji były składki od duchowieństwa, indywidualne ofiary oraz płody rolne, ofiarowane przez wiernych różnych parafii. W roku akademickim 1946/47 było 36 alumnów. Biskup Świrski w roku akademickim 1949-50 uczył alumnów języka niemieckiego zaś w latach 1961-62 psychologii³⁰. Bardzo mu zależało, by seminarium miało odpowiednią liczbę dobrze wykształconych wykładowców. Dlatego już w 1946 roku wyraził zgodę na studia księżom: mgr Tadeuszowi Połońskiemu, Zbigniewowi Piaseckiemu, Kazimierzowi Nasiłowskiemu, Stanisławowi Karwowskiemu, Stanisławowi Kamińskiemu oraz Marianowi Kurdziałkowi³¹.

Biskup Ignacy wygłaszał konferencje do alumnów. Zasadniczo osobiście sprawował obrzęd tonsury. Zwykle sprawował go w kaplicy seminaryjnej. Święceń niższych ostiariatu, lektoratu, akolitu i egzorcystatu udzielał w katedrze. Tam też udzielał święceń subdiakonatu, diakonatu i prezbiteratu wychowankom swego seminarium.

Pasterz siedlecki miał pełną świadomość, że trudne są warunki mieszkaniowe alumnów, ich moderatorów i profesorów. Podjął starania, by wybudować nowy i funkcjonalny gmach. W 1957 roku otrzymał od ówczesnych władz państwowych wstępną zgodę na budowę. Zaczęto z wielkim trudem gromadzić materiały, zwożąc je z różnych stron Polski. W tym wysiłku

²⁸ I. Świrski, *List pasterski o potrzebie trzeźwości* wraz z instrukcją (8.09.1948), WDP 9 (1948), s. 135-137; Tenże, *W obronie godności wesela*, Poznań 1949, zob. M. Mróz, *Bp prof. Ignacy Świrski (1885-1968) jako moralista*, w: *Biskup Ignacy Świrski 1885-1968. Osoba i dzieło*, red. B. Błoński, Siedlce 2008, s. 51-68.

²⁹ T. Danieluk, *Miłosierdzie Boże w listach i przemówieniach biskupa Ignacego Świrskiego*, „Studia Podlaskie”, Siedlce 2000, nr 1(15), s. 41-96.

³⁰ *Duchowne Seminarium Podlaskie*, WDP 1-3 (1947), s. 27-28.

³¹ *Otrzymali zgodę na wyższe studia*, WDP 10-12 (1946), s. 77-78.

uczestniczyła cała diecezja. Kiedy były już warunki do rozpoczęcia budowy, władze cofnęły zgodę. Zgromadzone materiały skonfiskowano, przeznaczając je na budowę w Siedlcach bloków mieszkalnych i innych obiektów³².

Plany duszpasterskie biskupa Ignacego były ukierunkowane teocentrycznie, z bardzo wyraźnym akcentem chrystologicznym i pneumatologicznym. Były przeniknięte duchem maryjnym³³. Za jego pontyfikatu miało miejsce pierwsze nawiedzenie kopii cudownego obrazu Matki Bożej Częstochowskiej³⁴. Wszystkie parafie, w latach 1958-59, przeżywały swoiste maryjne rekolekcje. Podobny charakter miały w 1962 roku uroczyste akty oddania poszczególnych parafii Matce Bożej w niewolę miłości za wolność Kościoła³⁵. Takiego aktu dokonała także społeczność seminaryjna³⁶. Te uroczystości odbywały się w ramach wielkiej nowenny milenijnej³⁷. Biskup Świrski zatroszczył się o koronację w 1963 roku łaskami słynącego obrazu Matki Bożej w Leśnej Podlaskiej. Aktu koronacji dokonał kard. Stefan Wyszyński³⁸. W 1965 roku Pasterz siedlecki zakończył na szczeblu diecezjalnym proces beatyfikacyjny unitów z Pratulina, którzy w 1874 roku oddali swoje życie w obronie wiary katolickiej i jedności Kościoła³⁹.

4. Osobowość biskupa Ignacego Świrskiego

Kard. Stefan Wyszyński opisał ją lapidarnie w kazaniu pogrzebowym. Stwierdził: *szczególnie pasuje mi do tej postaci miano: «Homo Dei» – człowiek Boży. On żył Bogiem, był pełen Boga. Wszystkie kategorie jego myślenia i działania były przejawianiem Boga. Odzna-*

³² I. Świrski, *List pasterski do wiernych w sprawie budowy Seminarium Duchownego w Siedlcach* (24.04.1957), WDP 1-8 (1957), s. 9-12.

³³ I. Świrski, *Orędzie z okazji Roku Maryjnego* (21.11.1953) mps. s. 3-4, Archiwum Kurii Diecezjalnej w Siedlcach (=AKDS); Tenże, *List pasterski do duchowieństwa na zakończenie Roku Maryjnego* (11.11.1954), mps. s. 1-4, AKDS.

³⁴ *Instrukcja na czas Nawiedzenia obrazu Matki Bożej Królowej Polski* (09.06.1958), WDP 6 (1958), s. 223-232; I. Świrski, *Przemówienie na zakończenie „Nawiedzenia” diecezji siedleckiej przez Matkę Bożą Częstochowską w Jej obrazie* (28.04.1959), WDP 7-8 (1959), s. 180-182.

³⁵ *Akt oddania diecezji siedleckiej czyli podlaskie Matce Bożej w katedrze siedleckiej* (22.03.1962), WDP 4-6 (1962), s. 181-183;

³⁶ E. Barbasiewicz, *Uroczystość oddania się Najświętszej Maryi Pannie w Seminarium Duchownym w Siedlcach*, WDP 7-9 (1962), s. 222-228.

³⁷ I. Świrski, *List pasterski na wprowadzenie w III rok Wielkiej Nowenny przed Tysiącleciem Chrztu Polski* (20.03.1959), 4-5 WDP (1959), s. 80-82; Tenże, *List pasterski na wprowadzenie w IV rok Wielkiej Nowenny przed Tysiącleciem Chrztu Polski* (7. 04.1960), WDP 5-6 (1960), s. 144-148; Tenże, *List pasterski na wprowadzenie w VI rok Wielkiej Nowenny* (1.04.1962), WDP 7-8 (1962), s. 184-186.

³⁸ Zob. I Świrski, *List pasterski z okazji koronacji Obrazu Matki Bożej Leśniańskiej* (5.08.1963), WDP 7-8 (1964), s. 152-154; Tenże, *Przemówienie podczas uroczystości w Leśnej*, 18.08.1963 r., AKDS (1963), s. 3, mps.; zob. E. Barbasiewicz, *Koronacja łaskami słynącego obrazu Matki Bożej z Leśnej Podl.*, WDP 7-8 (1964), s. 169-177.

³⁹ Tenże, *List pasterski w sprawie procesu beatyfikacyjnego Męczenników Podlaskich* (4.07.1946), WDP 4-9 (1946), s. 43-50.

czał się dziecięcą wiarą, nie miał wątpliwości w wierze⁴⁰.

Głębie i żywotność wiary biskup Świrskiego wyrażają jego wypowiedzi. *Wielkość wiary polega na tym, że daje ona pierwszeństwo słowu Bożemu, nie zaś naszym zmysłom. [...] W Bożym Narodzeniu odbiera swój triumf i wiara nasza [...]. Widzimy słabe dziecko – poznamy Boga Wszchemmogącego .* Tłumaczył, że wiara musi mieć pokrycie w życiu. *Będzie to wypróbowanie naszej wiary świętej i wysondowanie jej głębokości, aby się przekonać, czy rzeczywiście stanęliśmy tak wysoko, aby w ubogim, wyciągającym ku nam swe ręce drżące, widzieć nie kogo innego, tylko samego Chrystusa⁴¹.*

Biskup Świrski podkreślał, że wiara pomaga człowiekowi odpowiednio wykorzystywać czas: *Jeżeli zwiększymy nasze wysiłki w służbie wiary – czas będzie pracował dla nas – w przeciwnym razie będzie przeciwko nam. Niech dla nas pobudką będzie ta wielka prawda, że żyjemy, pracujemy i walczymy nie dla ziemi, lecz dla nieba, dla wiecznego zbawienia⁴².*

Wiara łączy się z nadzieją. Jej przedmiotem jest *obietnica Boża – życie wieczne⁴³*. Biskup żył nadzieją i uczył, że jej pielęgnowanie polega na tym, *aby nigdy sprzed oczu nie tracić nadziei, nawet w najtrudniejszych chwilach życia, a więc nie rozpaczać o zbawieniu, tylko starać się warunki spełniać. Pisał: uważam, że największym naszym błędem jest przejmowanie się tym i szukanie wyjścia z sytuacji beznadziejnej. Będzie co ma być. Nad wszystkim czuwa dobry Bóg⁴⁴.* Biskup Świrski praktykował i głosił miłość chrześcijańską, zwłaszcza miłość bliźniego. Ona bowiem wypływa z miłości Boga. *Szczęście człowiekowi daje nie używanie dobra i przyjemności tego świata, lecz miłość prawdziwa i głęboka. Ta dopiero czyni człowieka szczęśliwym i wesołym, i zadowolonym, mimo licznych cierpień, które niekiedy mogą jej towarzyszyć i najczęściej idą z nią w parze⁴⁵.*

W swoim testamencie napisał: *Nie miałem nigdy zamiaru kogokolwiek skrzywdzić lub dotknąć świadomie, nie przypominam sobie, żebym pod tym względem kiedykolwiek zawinił⁴⁶.* Znamienne, że na 62 listy i orędzia pasterskie wystosowane w latach 1946–1968, aż 21 listów było poświęconych miłości bliźniego i godności człowieka⁴⁷.

⁴⁰ Zob. S. Wszyński, dz. cyt., s. 40-44; por. J. Skorodiuk, *Życie wewnętrzne biskupa Ignacego Świrskiego w aspekcie psychologicznym i teologicznym*, Warszawa 1975, mps, Archiwum Prymasowskiego Studium Życia Wewnętrznego.

⁴¹ I. Świrski, *List pasterski na Tydzień Miłosierdzia* (8.09.1949), WDP 9 (1949), s. 80-84.

⁴² Tenże, *List pasterski na Nowy Rok 1966* (27.12.1965), AKDS, Akta ogólne (1965), s. 6.

⁴³ P. Krasuski, *Obraz życia wiecznego w pasterskim nauczaniu księdza biskupa Ignacego Świrskiego*, Siedlce 1996, mps.

⁴⁴ I. Świrski, *List pasterski na rozpoczęcie 23 Tygodnia Miłosierdzia*, (25.09.1967), WDP 1-2 (1968), s. 28-29.

⁴⁵ Tamże.

⁴⁶ *Testament biskupa Ignacego Świrskiego*, WDP 11 (1968), s. 226-228.

⁴⁷ Z. Młynarski, *Ks. bp Ignacy Świrski*, „Gość Niedzielny”, 38 (1969), nr 17, s. 100-101.

Ks. Świrski był człowiekiem spokojnym, o reakcjach przemyślanych, który wszelkie sprawy starał się rozważać dogłębnie, jednocześnie był pogodny w usposobieniu, z pewną dozą emocjonalności, głęboko intelektualny, wnikliwy wobec różnych przeżyć⁴⁸. Te cechy wskazywały, że był melancholikiem. Jego delikatność, dokładność i systematyczność w korespondencji i w sprawach administracyjnych była naznaczona zróżnicowanymi wahaniami psychicznymi i duchowymi, zatem radością, ale też smutkiem, aż do chwilowego pesymizmu. Tak go charakteryzował jeden z przyjaciół biskupa Ignacego, bp pomocniczy z Łomży, Aleksander Mościcki⁴⁹.

Biskup Świrski, wydaje się być w pełni świadomy tych cech⁵⁰. Dlatego mógł powiedzieć innym, że *zwycięstwo nad sobą samym – to jedyny sposób uratowania siebie i swojej godności ludzkiej. Cóż może być większego niż panowanie nad sobą i co może być gorszego nad utratę tego panowania?*⁵¹.

Biskup Ignacy przeżywał radośnie swoje chrześcijaństwo. Uczył też, że chrześcijaństwo jest ze swej natury radosne. Motywem radości jest nade wszystko zmartwychwstanie Chrystusa. On, ukrzyżowany Syn Boży, przez swoją rezurekcję odniósł zwycięstwo nad wszelkimi wrogami mocą prawdy i łaski. Jest to największy dowód bóstwa Chrystusa i nadzieja zmartwychwstania Jego wyznawców. Święto zmartwychwstania Pańskiego niesie ze sobą radość *podobną do tej, jaką niesie wiosna – ta ciepła, słoneczna wiosna po ciężkiej zimie. Mówi nam ona o budzącym się nowym życiu, o zmartwychwstaniu przyrody i wlewa do naszej duszy nadzieję i radość*. Jego list pasterski z 7 kwietnia 1966 roku jest swoistym hymnem na cześć takiej radości oraz wdzięczności za zbawczą Bożą dobroć. *Radość i wdzięczność są ściśle ze sobą związane. Wdzięczność ma to do siebie, że rozpromienia nasze oblicze i wywołuje uśmiech radości. (...) W stosunku do Pana Boga mamy największy obowiązek wdzięczności, ponieważ zawdzięczamy Mu wszystko – i co mamy i czym jesteśmy (...). W każdym położeniu dziękujcie*⁵².

Biskup Świrski niejednokrotnie w swojej posłudze przeżywał smutek. Smucił się, gdy widział, że księża nie wykazują zapału duszpasterskiego. Smutek i głębokie rozgoryczenie przeżywał, gdy stał się jednym z sygnatariuszy deklaracji z 28 września 1953 roku. Wówczas dziesięciu ordynariuszy, pięciu biskupów pomocniczych oraz 6 wikariuszy kapitulnych, przyjęło deklarację, w której napisano, że *Episkopat Polski w trosce o dobro Kościoła i*

⁴⁸ J. Skorodiuk, *Główne rysy osobowości biskupa Ignacego Świrskiego – jako uwarunkowanie jego życia wewnętrznego*, WDP 1 (1985), s. 33-49.

⁴⁹ Tenże, *Cechy osobowe biskupa Ignacego Świrskiego*, „Studia Włocławskie” 12 (2009), s. 92-105.

⁵⁰ Tenże, *Osobowość i sylwetka duchowa biskupa Ignacego Świrskiego*, w: *Biskup Ignacy Świrski (1885-1968). Osoba i dzieło*, red. B. Błoński, Siedlce 2008, s. 69-92.

⁵¹ I. Świrski, *List pasterski na zakończenie Starego Roku* (26.12.1964), WDP 1 (1965), s. 39-41.

⁵² I. Świrski, *List pasterski na Zmartwychwstanie Pańskie* (7.04.1967), AKDS, Akta ogólne (1967).

narodu, a zarazem w interesie jedności i zwartości naszego narodu, zdecydowany jest starać się, aby nie dopuścić na przyszłość do wypaczania intencji i treści porozumienia z kwietnia 1950 roku i stworzyć sprzyjające warunki dla normalizacji stosunków między Państwem a Kościołem. Wprawdzie nie było w niej nic o aresztowaniu kard. Wyszyńskiego, ale ten akt, zresztą zgodnie z intencją rządu, został w społeczeństwie odczytany jako odcięcie się biskupów od Księdza Prymasa, także od biskupa kieleckiego Czesława Kaczmarka skazanego kilka dni wcześniej na 12 lat więzienia. Biskupi zapowiedzieli w deklaracji, że będą karać duchownych, wkraczających *na drogę szkodzenia Ojczyźnie*. Biskup Michał Klepacz, jako przewodniczący Konferencji Episkopatu, aprobowany przez rząd, przyznał, że *deklaracja, którą uchwalił episkopat, jest polityczną wygraną rządu, ale w długofalowym planie Kościoła takie postawienie sprawy było jedynie słuszne*⁵³. Swoim smutkiem dzielił się biskup Świrski ze swym przyjacielem, biskupem łomżyńskim, Czesławem Falkowskim. W jednym ze swoich liście, już po uwolnieniu Księdza Prymasa, z troską pytał go czy kard. Wyszyński szczęśliwie wybrnie z tej sytuacji⁵⁴.

Był człowiekiem pokornym, umiejącym słuchać i korygować decyzje, gdy usłyszał przekonujące racje osób postronnych. W par. Korytnica Węgrowska grupa parafian, pragnąca mieć proboszczem dotychczasowego wikariusza, zamknęła kościół przed nowym proboszczem. Biskup widząc ślepy upór i wiedząc o fizycznej agresji zrewoltowanej grupy wobec nowego proboszcza zdecydował nałożyć na parafię interdykt jako karę naprawczą. Ta decyzja wzbudziła różne komentarze. Opinię negatywną dał ks. Aleksander Gruza, odpowiedzialny za finanse diecezji. Biskup wziął poważnie ten głos. Długo modlił się w kaplicy. Następnie podyktował dekret zdejmujący interdykt⁵⁵.

Biskup Świrski odznaczał się prostotą⁵⁶. Jego mieszkanie była urządzone bardzo skromnie. Prostotę i pokorę swego Pasterza dostrzegali księża, o których serdecznie się troszczył. Oni zaś pamiętali jego zasadę: *Jestem od tego, by wam pomóc*. Swoich księży zachęcał do praktykowania takiej postawy wobec wiernych. Tłumaczył, że *wszelkie zmuszanie, nawet upominanie umiarkowane nie da rezultatów, a sprawie może zaszkodzić bardzo. (...) Łagodnością i cichością ksiądz proboszcz więcej zdziała, niż ciskaniem piorunów*⁵⁷. Pouczał, do-

⁵³ Zob. E. Czaczkowska, *Zdradzony Prymas*, <http://stefwysz.blogspot.com/2013/09/ewa-k-czaczkowska-zdradzony-prymas.html> (pobrano 20.02.2020).

⁵⁴ I. Świrski, *List do biskupa Czesława Falkowskiego* (25.12.1956), Akta Diecezji Łomżyńskiej, za: J. Skoro-diuk, *Cechy osobowe...*, dz. cyt., s. 94..

⁵⁵ Ks. W. Kobylński, *Świadectwo*, <http://echokatolickie.pl/index.php?str=100&id=7809&idd=8> (25.06.2014).

⁵⁶ W testamencie napisał jak ma być pogrzebany: „trumna musi być stanowczo drewniana, sklecona z najprostszych desek sosnowych i niemalowana. Podczas nabożeństwa w kościele nie wnosić jej na katafalk, tylko postawić ją na posadzce, a dookoła niej zapalić tylko cztery świece po rogach”.

⁵⁷ I. Świrski, *List do ks. M. B.* (29.12.1967), Korespondencja prywatna,teczka XII, mps. AKDS.

konując samokrytyki: *Jeżeli mnie kto nienawidzi, przyczynę tego zawsze upatruję w sobie. (...) Nikt przecież bez podstawy, bez racji, nie będzie mnie nienawidził. W każdym bądź razie muszę zawsze się zastanowić, czy nie dałem powodu do tej nienawiści (...). My ten szacunek musimy zdobyć miłością, dobrocią, ofiarnością (...). Czyż nie musimy być sługami sług Bożych? ojcami ubogich, pocieszycielami strapionych?*⁵⁸.

Pasterz siedlecki wskazywał, że w takich uwarunkowaniach dokonuje się uświęcenie księdza⁵⁹. Świętość bowiem wymaga ufego współdziałania z łaską Bożą, ale nie w jakichś sterylnych warunkach, lecz w konkretnych sytuacjach kapłańskiej egzystencji i pracy. Proces uświęcenia rozpoczął się w sakramencie chrztu. Ten sakrament zmył grzech pierwotny i wszystkie inne grzechy, przywrócił niewinność pierwotną, czyli świętość pierwszego człowieka przed jego upadkiem. Chrzest święty czyni człowieka dzieckiem Bożym i dziedzicem nieba. A osobista świętość kapłana jest najskuteczniejszą bronią w walce z bezbożnictwem⁶⁰.

Biskup Świrski był osobą o dość intensywnym życiu emocjonalnym. To jednak nie przeszkadzało mu być typem głęboko intelektualnym. On miał pewne predyspozycje wrodzone. Atmosfera domu sprzyjała wykształceniu i rozwojowi odziedziczonych zadatków intelektualnych. Swoje zdolności i różnorodne zainteresowania intelektualne rozwijał podczas studiów w seminarium duchownym, a zwłaszcza w Rzymie. Tam studiował filozofię i teologię, poznawał języki obce. Przedmiotem jego zainteresowań były nauki społeczne, także bioetyka⁶¹.

Zakończenie

Biskup Ignacy Świrski zajmuje szczególne miejsce w ponad dwusetletniej historii diecezji siedleckiej (1818-2020). Jego życie, począwszy od dzieciństwa, było naznaczone wieloma trudnościami, które przeżywał w łączności z losami całej Ojczyzny. Okres studiów seminaryjnych w Petersburgu i Rzymie, święcenia prezbiteratu, a następnie posługa wykładowcy i wychowawcy alumnów, także posługa kapelana Wojska Polskiego i nauczyciela akademickiego oraz rektora seminarium, przygotowały go do posługi biskupiej w Kościele siedleckim. Biskup Świrski jako pasterz diecezji siedleckiej czyli podlaskiej był jednocześnie pasterzem i ojcem.

⁵⁸ Tenże, *List do ks. J. K.* (9.12.1967), Korespondencja prywatna, teczka XII, mps. AKDS.

⁵⁹ Tenże, *List pasterski w sprawie poświęcenia się kapłanów Sercu Jezusowemu* (3.05.1948), WDP 8-10 (1948), s. 66-70; Tenże, *List pasterski z racji dnia modlitw o powołania kapłańskie i zakonne* (2.04.1967), WDP 4-5 (1967), s. 106-108.

⁶⁰ Tenże, *List pasterski na Wielki Post* (15.02.1966), WDP 5 (1966), s. 108-110.

⁶¹ Zob. Tenże, *Kościół a polityka*, „Pro Christo” 7 (1931), s. 211-218; Tenże, *Orędzie pasterskie na Tydzień Miłosierdzia: Stajemy w obronie życia ludzkiego* (14.08.1959), WDP 9-10 (1959), s. 144-147.

Myśl biskupa Świrskiego dotykała wielu zagadnień i problemów. Jedno zainteresowanie wybijają się na czoło, mianowicie potrzeby człowieka nieszczęśliwego, zwłaszcza jego różnorakie cierpienia. On chciał je zmniejszyć. Chciał ulżyć cierpiącemu. Czynił to z Chrystusem i dla Niego. To zainteresowanie i troskę zawarł w swoim biskupim zawołaniu: *Cruci adhaesit cor meum – Do krzyża przylgnęło moje serce.*

Streszczenie

Biskup Ignacy Świrski był pasterzem Kościoła siedleckiego w latach 1946 – 1968. Jego posługa przypadła w trudnych czasach po II wojnie światowej. Jego troską było pogłębienie wiary i moralności chrześcijańskiej. Jego posługa miała charakter maryjny. Była realizowana w klimacie przygotowań do obchodów tysiąclecia chrztu Polski. Troszczył się o rozwój wspólnoty eklezjalnej, zwłaszcza o prezbiterów i ich seminaryjną formację. Cechą charakterystyczną duchowości biskupa I. Świrskiego była posługa ubogim.

Summary

Venerable Bishop Ignacy Swirski (1885-1968)

Bishop Ignacy Świrski was a shepherd of the Roman Catholic Diocese of Siedlce from 1946 to 1968. His religious ministry was carried out in difficult times after World War II. He worried about deepening faith and morality of Christians. His ministry bore a profound Marian character. He devoted special attention to the preparation of celebrating the millennium of the baptism of Poland. He worried about the development of an ecclesial community, especially about presbyters and their seminar formation. Serving poor people was his distinctive feature.

Bibliografia

Barbasiewicz, E. (1962). Uroczystość oddania się Najświętszej Maryi Pannie w Seminarium Duchownym w Siedlcach, *Wiadomości Diecezjalne Podlaskie* 7-9, 222-228.

Barbasiewicz, E. (1964). Koronacja łaskami słynącego obrazu Matki Bożej z Leśnej Podl., *Wiadomości Diecezjalne Podlaskie* 7-8, 169-177.

Barbasiewicz, E. (1968). *Śmierć i pogrzeb śp. J. E. Biskupa Podlaskiego dr. Ignacego Świrskiego*, *Wiadomości Diecezjalne Podlaskie* 11, 234-238.

Barbasiewicz, E. (1968). *Życiorys śp. biskupa Ignacego Świrskiego, Ordynariusza Podlaskiego*, *Wiadomości Diecezjalne Podlaskie* 11, 239-241.

Czaczkowska, E. (2020). *Zdradzony Prymas*, Pobrano z: <http://stefwysz.blogspot.com/2013/09/ewa-k-czaczkowska-zdradzony-prymas.html>. 20.02.2020).

Czuchraniuk, M. (1996). *Egzystencjalny wymiar wiary w pasterskim nauczaniu biskupa Ignacego Świrskiego*, Siedlce: mps Biblioteka WSD.

Danieluk, T. (2000). Miłosierdzie Boże w listach i przemówieniach biskupa Ignacego

Świrskiego, *Studia Podlaskie*, nr 1 (15), 41-96.

Gawrońska-Garstka, M. (2009). Rys historii Uniwersytetu Wileńskiego, *Przegląd Naukowo-Metodyczny. Edukacja dla Bezpieczeństwa* nr 3, 71-78.

Janowski, L. (1921). *Wszechnica Wileńska 1578-1842*, Wilno.

Kalendarium procesu, (2019). Pobrano z: <https://diecezja.siedlce.pl/biskup-swirski/proces-beatyfikacyjny/> 2019.12.04.

Kobyliński, W. (2014). Świadectwo, Pobrano z: <http://echokatolickie.pl/index.php?str=100&id=7809&idd=8> (25.06.2014).

Krasuski, P. (1996). *Obraz życia wiecznego w pasterskim nauczaniu księdza biskupa Ignacego Świrskiego*, Siedlce: mps, Biblioteka WSD.

Krawczyk, R. (2002). Biskup Waław Skomorucha (1915-2001), *Szkice Podlaskie*, 10, 254-260.

Lipiec, D. Sławatyniec, A. (2008). Biskup Ignacy Świrski jako pasterz Diecezji Siedleckiej, W: B. Błoński (red.), *Biskup Ignacy Świrski 1885-1968. Osoba i dzieło*, (93-113). Siedlce: Unitas.

Lutosławski, W. (1925). W sprawie palingenezy, *Kwartalnik Teologiczny Wileński* 3, z. 1, 191-192.

Młynarski, Z. (1969). Ks. bp Ignacy Świrski, *Gość Niedzielny*, 38, nr 17, 100-101.

Mróz, M. (2008). Bp prof. Ignacy Świrski (1885-1968) jako moralista. W: B. Błoński (red.), *Biskup Ignacy Świrski 1885-1968. Osoba i dzieło* (51-68). Siedlce: Unitas.

Piechnik, L. (1873). Geneza Akademii Wileńskiej, *Nasza Przeszłość* 40, 5-173.

Ryster, J. Miszczak, K. (1946). Ingres J. E. Arcypasterza Podlaskiego, *Wiadomości Diecezjalne Podlaskie* 4-9, 29-37.

Skorodiuk, J. (1975). Życie wewnętrzne biskupa Ignacego Świrskiego w aspekcie psychologicznym i teologicznym, Warszawa, mps.; Archiwum Prymasowskiego Studium Życia Wewnętrznego..

Skorodiuk, J. (1985). Główne rysy osobowości biskupa Ignacego Świrskiego – jako uwarunkowanie jego życia wewnętrznego, *Wiadomości Diecezjalne Podlaskie* 1, 33-49.

Skorodiuk, J. (2008). Osobowość i sylwetka duchowa biskupa Ignacego Świrskiego, W: B. Błoński (red.), *Biskup Ignacy Świrski (1885-1968). Osoba i dzieło*, (69-92). Siedlce: Unitas.

Skorodiuk, J. (2009). Cechy osobowe biskupa Ignacego Świrskiego, *Studia Włocławskie* 12, 92-105.

Skreczko, A. (1995). Działalność naukowo-dydaktyczna Ks. Ignacego Świrskiego w latach 1921-1946, *Studia Teologiczne. Białystok-Drohiczyń-Łomża* 13, 199-238.

Skreczko, A. (2008). Ks. Ignacy Świrski – wychowawca i profesor (okres wileński i białostocki), W: B. Błoński (red.), *Biskup Ignacy Świrski 1885-1968. Osoba i dzieło*, (25-49). Siedlce: Unitas.

Świrski, I. (1931). Kościół a polityka, *Pro Christo* 7, 211-218.

Świrski, I. (1935). Procuratio abortus z punktu lekarskiego, *Ateneum Kapłańskie* 36, 225-237; s. 355-372.

Świrski, I. (1959). Orędzie pasterskie na Tydzień Miłosierdzia: Stajemy w obronie życia

ludzkiego (14.08.1959), *Wiadomości Diecezjalne Podlaskie* 9-10, 144-147.

Świrski, I. (1963). Przemówienie podczas uroczystości w Leśnej, 18.08.1963 r., *Archiwum Kurii Diecezjalnej w Siedlcach*, mps. 3.

Świrski, I. (1964). List pasterski z okazji koronacji Obrazu Matki Bożej Leśniańskiej (5.08.1963), *Wiadomości Diecezjalne Podlaskie* 7-8, 152-154.

Świrski, I. (1964). *Zagadnienie sterylizacji*, Włocławek 1934

Świrski, I. (1925). O palingenezie słów kilka, *Kwartalnik Teologiczny Wileński* 3, z. 1, 121-142.

Świrski, I. (1933). Eugenika a moralność, *Ateneum Kapłańskie* 32, 433-450.

Świrski, I. (1933). Sakrament pokuty w rosyjskim Kościele prawosławnym, W: *Pamiętnik III Konferencji Kapłańskiej w sprawie Unii Kościelnej w Pińsku (30-31.08-01.09.1932)*, (43-57). Pińsk.

Świrski, I. (1934). Nauka prawosławnego Kościoła o obowiązkach penitentów, W: *Pamiętnik IV Konferencji Kapłańskiej w sprawie Unii Kościelnej w Pińsku*, (31-43), Pińsk.

Świrski, I. (1935). Poglądy teologów rosyjskich na ascezę, W: *Pamiętnik V Konferencji Kapłańskiej w sprawie Unii Kościelnej w Pińsku*, (92-110). Pińsk.

Świrski, I. (1946). List pasterski w sprawie procesu beatyfikacyjnego męczenników podlaskich (4.07.1946), *Wiadomości Diecezjalne Podlaskie* 4-9, 43-50.

Świrski, I. (1946). List z okazji ingresu, *Wiadomości Diecezjalne Podlaskie* 4-9, s. 50.

Świrski, I. (1948). List pasterski o potrzebie trzeźwości wraz z instrukcją (8.09.1948), *Wiadomości Diecezjalne Podlaskie* 9, 135-137;

Świrski, I. (1948). List pasterski w sprawie poświęcenia się kapłanów Sercu Jezusowemu (3.05.1948), *Wiadomości Diecezjalne Podlaskie* 8-10, 66-70;

Świrski, I. (1949). List pasterski na Tydzień Miłosierdzia (8.09.1949), *Wiadomości Diecezjalne Podlaskie* 9, 80-84.

Świrski, I. (1949). *W obronie godności wesela*, Poznań,

Świrski, I. (1953). Orędzie z okazji Roku Maryjnego (21.11.1953) mps. *Archiwum Kurii Diecezjalnej w Siedlcach*, 3-4.

Świrski, I. (1954). List pasterski do duchowieństwa na zakończenie Roku Maryjnego (11.11.1954), *Archiwum Kurii Diecezjalnej w Siedlcach*, mps. 1-4.

Świrski, I. (1959). List pasterski na wprowadzenie w III rok Wielkiej Nowenny przed Tysiącleciem Chrztu Polski (20.03.1959), *Wiadomości Diecezjalne Podlaskie* 4-5, 80-82.

Świrski, I. (1959). Przemówienie na zakończenie „Nawiedzenia” diecezji siedleckiej przez Matkę Bożą Częstochowską w Jej obrazie (28.04.1959), *Wiadomości Diecezjalne Podlaskie* 7-8, 180-182.

Świrski, I. (1960). List pasterski na wprowadzenie w IV rok Wielkiej Nowenny przed Tysiącleciem Chrztu Polski (7. 04.1960), *Wiadomości Diecezjalne Podlaskie* 5-6, 144-148.

Świrski, I. (1962). List pasterski na wprowadzenie w VI rok Wielkiej Nowenny (1.04.1962), *Wiadomości Diecezjalne Podlaskie* 7-8, 184-186.

Świrski, I. (1963). List pasterski z okazji nominacji nowego Biskupa Sufragana (12.04.1963), *Wiadomości Diecezjalne Podlaskie* 4, 4-6.

Świrski, I. (1965). List pasterski na zakończenie Starego Roku (26.12.1964), *Wiadomości Diecezjalne Podlaskie* 1, 39-41.

Świrski, I. (1966). List pasterski na Wielki Post (15.02.1966), *Wiadomości Diecezjalne Podlaskie* 5, 108-110.

Świrski, I. (1967). List pasterski na Zmartwychwstanie Pańskie (7.04.1967), *Archiwum Kurii Diecezjalnej w Siedlcach, Akta ogólne*.

Świrski, I. (1967). List pasterski z racji dnia modlitw o powołania kapłańskie i zakonne (2.04.1967), *Wiadomości Diecezjalne Podlaskie* 4-5, 106-108.

Świrski, I. (1968). List pasterski na rozpoczęcie 23 Tygodnia Miłosierdzia, *Wiadomości Diecezjalne Podlaskie* 1-2, 28-29.

Świrski, I. (1968). Testament, *Wiadomości Diecezjalne Podlaskie* 11, 226-228.

Świrski, I. (1957). List pasterski do wiernych w sprawie budowy Seminarium Duchownego w Siedlcach, *Wiadomości Diecezjalne Podlaskie* 1-8, 9-12.

Świrski, I. (1965). List pasterski na Nowy Rok 1966. *Archiwum Kurii Diecezjalnej w Siedlcach, Akta ogólne*, 6.

Świrski, I. (1967). List do ks. M. B. *Korespondencja prywatna, teczka XII, mps. Archiwum Kurii Diecezjalnej w Siedlcach*.

Świrski, I. (1967). List do ks. J. K. *Korespondencja prywatna, teczka XII, mps. Archiwum Kurii Diecezjalnej w Siedlcach*.

Wodzianowska, I. (2007). *Rzymskokatolicka Akademia Duchowna w Petersburgu*, Lublin: TN KUL.

Wyszyński, S. (1986). Biskup – jako zbiornik ożywczej wody. Przemówienie żałobne w czasie pogrzebu śp. Biskupa Ignacego Świrskiego (28.03.1968), W: B. Bejze (red.). *Chrześcijanie*, t. 17, (40-44), Warszawa: ATK.

Zawadzki, J. (1968). Biskup Ignacy Świrski (1885-1968), *Collectanea Theologica* 38, f. 4, 155-157;

Ziółkowski, A. (1986). Kwartalnik Teologiczny Wileński 1923-1926. Studium historyczno-teologiczne, „*Studia Teologiczne. Białystok-Drohiczyn-Łomża*” 4, 147-148.